

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
 ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
 מועד הבחינה: חורף תש"ע, 2010
 מספר השאלון: 137,001203

תנ"ך

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון – קטע שלא נלמד	–	(4x3)	–	12	נקודות
פרק שני – נושא הגג: "מלכים ונביאים"	–	(16x2)	–	32	נקודות
פרק שלישי – נושא החובה: "עלילות הראשית"	–	(14x1)	–	14	נקודות
פרק רביעי – נושאי הבחירה	–	(14x3)	–	<u>42</u>	<u>נקודות</u>
סה"כ	–		–	100	נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד. (2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כסיוטה (ראשי פרקים, הישגים וכדומה).
 רשום "טייטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון - קטע שלא נלמד (12 נקודות)

קרא יהושע, י', 14-1.

וַיְהִי כַשְׁמֹעַ
אֲדֹנֵי-צָדֵק מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַם כִּי-לָכַח יְהוֹשֻׁעַ אֶת-הָעַי וַיְחַדְימָהּ
כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַיְדִיחוֹ וּלְמַלְכָּהּ כַּן-עָשָׂה לְעַי וּלְמַלְכָּהּ וְכִי
הַשְׁלִימוּ יוֹשְׁבֵי גִבְעוֹן אֶת-יִשְׂרָאֵל וַיְהִיו בְּקִרְבָּם: וַיִּירָאוּ מֵאֵד
כִּי עֵיר גְּדוּלָה גִבְעוֹן כְּאַחַת עָרֵי הַמַּמְלָכָה וְכִי הִיא גְדוּלָה
מִן-הָעַי וְכֹל-אַנְשֵׁיהָ גִבּוֹרִים: וַיִּשְׁלַח אֲדֹנֵי-צָדֵק מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַם
אֶל-הוֹהֵם מֶלֶךְ-חִבְרוֹן וְאֶל-פְּדָאִם מֶלֶךְ-יִרְמוֹת וְאֶל-יַפְיַע
מֶלֶךְ-לְכִישׁ וְאֶל-דְּבִיר מֶלֶךְ-עַגְלוֹן לֵאמֹר: עַל-אֵלֵינוּ וְעוֹרְנוּ
וְנִכְּחָ אֶת-גִּבְעוֹן כִּי-הִשְׁלִימָה אֶת-יְהוֹשֻׁעַ וְאֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
וַיֹּאסְפוּ וַיַּעֲלוּ חֲמֹשֶׁת מַלְכֵי הָאָמָרִי מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַם מֶלֶךְ-
חִבְרוֹן מֶלֶךְ-יִרְמוֹת מֶלֶךְ-לְכִישׁ מֶלֶךְ-עַגְלוֹן הֵם וְכֹל-מַחְנֵיהֶם
וַיַּחֲנוּ עַל-גִּבְעוֹן וַיִּלַּחְמוּ עֲלֶיהָ: וַיִּשְׁלְחוּ אַנְשֵׁי גִבְעוֹן אֶל-
יְהוֹשֻׁעַ אֶל-הַמַּחֲנֶה הַגְּלָגֶלֶה לֵאמֹר אֶל-תִּרְרַף יָדֶיךָ מֵעַבְדֶיךָ
עַל־אֵלֵינוּ מִהֲרָה וְהוֹשִׁיעָה לָנוּ וְעוֹרְנוּ כִּי נִקְבְּצוּ אֵלֵינוּ כֹּל-
מַלְכֵי הָאָמָרִי יוֹשְׁבֵי הָהָר: וַיַּעַל יְהוֹשֻׁעַ מִן-הַגְּלָגֶל הוּא וְכֹל-
עַם הַמַּלְחָמָה עִמּוֹ וְכֹל גִּבּוֹרֵי הַחַיִל: וַיֹּאמֶר
יְהוֹשֻׁעַ אֶל-יְהוֹשֻׁעַ אֶל-תִּירָא מֵהֶם כִּי בַיָּדְךָ נִתְּתִים לֹא-יַעֲמֵד
אִישׁ מֵהֶם בַּפָּנֶיךָ: וַיָּבֵא אֵלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ פֶּתָאִם כָּל-הַלַּיְלָה
עַל־מִן-הַגְּלָגֶל: וַיְהִי בַּיּוֹם הַזֶּה לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּכַּם מִכָּה-גְּדוּלָה
בְּגִבְעוֹן וַיִּרְדְּפֵם דֶּרֶךְ מַעְלֵה בֵּית-חֹרֶן וַיִּכַּם עַד-עֹזְקָה וְעַד-
מַקְדָּה: וַיְהִי בַּיּוֹם הַזֶּה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּמוֹרֵד בֵּית-חֹרֶן וְהָיָה
הַשְׁלִיךְ עֲלֵיהֶם אֲבָנִים גְּדוּלוֹת מִן-הַשָּׁמַיִם עַד-עֹזְקָה וַיָּמָתוּ
רַבִּים אֲשֶׁר-מָתוּ בְּאֲבָנֵי הַפֶּרֶד מֵאֲשֶׁר הִרְגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בַּחֶרֶב: אֹז יִדְבַר יְהוֹשֻׁעַ לַיהוָה בַּיּוֹם הַזֶּה תַּתּוּ
אֶת-הָאָמָרִי לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לְעַיִן יִשְׂרָאֵל שֶׁמֶשׁ
בְּגִבְעוֹן דָּוָם וַיִּרַח בְּעַמְקֵי אֵילֹון: וַיִּדָּם הַשָּׁמֶשׁ וַיִּרַח עִמּוֹ עַד-
יָקָם גִּזְיֵי אֵיבָיו הֲלֹא-הִיא כְּתוּבָה עַל-סֵפֶר הַיָּשָׁר וַיַּעֲמֵד
הַשָּׁמֶשׁ בַּחֲצֵי הַשָּׁמַיִם וְלֹא-אֵץ לָבוֹא כַּיּוֹם תָּמִים: וְלֹא הָיָה
כַּיּוֹם הַהוּא לִפְנֵינוּ וְאַחֲרָינוּ לְשִׁמְעַי הָיָה בְּקוֹל אִישׁ כִּי הָיָה
נִלְחָם לְיִשְׂרָאֵל:

ענה על שלוש שאלות: על שאלה 1 (חובה), ועל שתיים מהשאלות 2-4 (לכל שאלה – 4 נקודות).
ענה על שאלה 1 (חובה).

1. בפסוקים 8-14 בקטע שלפניך באה לידי ביטוי התפיסה שהי' מסייע לעם ישראל במלחמותיו נגד אויביו.
הבא שתי דוגמאות מהכתוב לביסוס תפיסה זו, והסבר כל דוגמה.

ענה על שתיים מהשאלות 2-4.

2. מפסוקים 1-7 בקטע שלפניך משתמע שאחת מהחובות של בני ברית היא לעזור לבן בריתם במלחמה. הסבר כיצד חובה זו באה לידי ביטוי בקטע שלפניך. בסס את דבריך על הכתוב.
3. קרא פסוקים 12-13 בקטע שלפניך, וקרא גם שמואל ב, א', 17-27.
יש הטוענים ש"ספר הישר" היה ספר שירי מלחמה.
הבא ראיה אחת מכל כתוב העשויה לתמוך בטענה זו (סה"כ – שתי ראיות).
4. קרא פסוקים 12-14 ביהושע, י', ואת הקטע שלפניך מפירושו של ש' אחיטוב לפסוק 14:
"יום זה מיוחד באשר בו בלבד הי' ציית לפקודת בן-אנוש [...] ולשם ניצחון עמו ויתר על כבודו".
(ש' אחיטוב, "יהושע", מקרא לישראל)
 - א. הסבר איזה קושי תאולוגי (דתי-אמוני) עולה מפסוק 14. (2 נקודות)
 - ב. כיצד פותר ש' אחיטוב את הקושי? (2 נקודות)

פרק שני - נושא הגג: "מלכים ונביאים" (32 נקודות)

ענה על שתי שאלות: על אחת מהשאלות 5-6, ועל אחת מהשאלות 7-8.

בכל אחת מהשאלות שבחרת ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

(לכל סעיף - 8 נקודות; סה"כ - 16 נקודות לשאלה)

ענה על אחת מהשאלות 5-6.

5. קרא מלכים א, ט"ז, 23-33.

כג בשנת שלשים ואחת שנה לאסא מלך יהודה מלך עמרי
 כד על ישראל שתיים עשרה שנה בתרעה מלך שש-שנים: ויקן
 את-ההר שמרון מאת שמר בככרים כסף ויבן את-ההר
 ויקרא את-שם העיר אשר בנה על שם-שמר אדני
 כה ההר שמרון: ויעשה עמרי הרע בעיני ה' וירע מכל
 כו אשר לפניו: וילך בכל-דרך ירבעם בן-נבט ובחטאתיו
 אשר החטיא את-ישראל להכעיס את-ה' אלהי ישראל
 כז בהבליהם: ויתר דברי עמרי אשר עשה וגבורתו אשר עשה
 הלא-הם פתובים על-ספר דברי הימים למלכי ישראל:
 כח וישכב עמרי עם-אבתיו ויקבר בשמרון וימלך אחאב בנו
 כט תחתיו: ואחאב בן-עמרי מלך על-ישראל
 בשנת שלשים ושמנה שנה לאסא מלך יהודה וימלך אחאב
 ל בן-עמרי על-ישראל בשמרון עשרים ושתים שנה: ויעש
 לא אחאב בן-עמרי הרע בעיני ה' מכל אשר לפניו: והי
 הנקל לכתו בחטאות ירבעם בן-נבט ויקח אשה את-איזבל
 בת-אתבעל מלך צידנים וילך ויעבד את-הבעל וישתחו לו:
 לב ויקם מזבח לבעל בית הבעל אשר בנה בשמרון: ויעש
 אחאב את-האשרה ויוסף אחאב לעשות להכעיס את-ה'
 אלהי ישראל מכל מלכי ישראל אשר היו לפניו:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא את פסוק 24 בקטע שלפניך.

(1) ציין פרט המוזכר בפסוק זה ומדגיש את התוקף החוקי של קניית שומרון.
(3 נקודות)

(2) חז"ל אמרו: "מפני מה זכה עמרי למלכות? מפני שהוסיף כרך (=עיר) אחד

בארץ-ישראל".
(תלמוד בבלי, מסכת סנהדרין, דף ק"ב, עמוד ב')

מהי עמדת חז"ל כלפי המעשה של עמרי המתואר בפסוק 24? נמק. (5 נקודות)

ב. קרא פסוקים 25-26 בקטע, ואת דברי ב' עודד שלפניך על ימי עמרי.

"עידן חדש [נפתח] בתולדות ממלכת ישראל. עמרי ייצב את הממשל המרכזי [...] שושלתו החזיקה מעמד חמישים שנה בקירוב [...] יציבותו של הממשל המרכזי הביאה עד מהרה לשיפור מצבה הצבאי ומעמדה המדיני של ממלכת ישראל במערך הפוליטי הבין-לאומי".

(ב' עודד, "מלכים א'", עולם התנ"ך)

(1) מחבר ספר מלכים מתאר את עמרי ואת מלכותו אחרת ממה שבי' עודד מתאר את עמרי ואת מלכותו.

הסבר את ההבדל בין התיאורים, בהתבססך על פסוקים אלה ועל דברי ב' עודד. (5 נקודות)

(2) מהי הסיבה להבדל בין שני התיאורים? הסבר את דבריך. (3 נקודות)

ג. קרא פסוקים 32-33 בקטע שלפניך, וקרא גם **מלכים א'**, י"ז, 1.

(1) יש המוצאים קשר של סיבה ותוצאה בין הכתוב בפסוקים 32-33 בפרק ט"ז ובין הכתוב בפסוק 1 בפרק י"ז. הסבר קשר זה. (4 נקודות)

(2) קרא גם **דברים**, י"א, 13-17.

האם הכתוב ב**דברים** מחזק את הקשר של סיבה ותוצאה שהסברת בסעיף (1)?
נמק את דבריך, ובסס אותם על הכתוב ב**דברים**. (4 נקודות)

6. קרא מלכים ב, י"ט, 7-1, 32-37.

מלכים ב, י"ט, 7-1

א ויהי כשמע המלך חזקיהו
 ב ויקרע את בגדיו ויתפס בשק ויבא בית ה': וישלח את-
 ג אליקים אשר-על-הבית ושבנא הספר ואת זקני הכהנים
 ד מתכסים בשקים אל-ישעיהו הנביא בן-אמוץ: ויאמרו אליו
 ה כה אמר חזקיהו יום-צרה ותוכחה ונאצה היום הזה כיבאו
 ו כנים עד-משבר וכח אין ללדה: אולי ישמע ה' אלהיך
 ז את כל-דברי רבשקה אשר שלחו מלך-אשור ואדניו לחרף
 ח אלהים חי והוכיח בדברים אשר שמע ה' אלהיך ונשאת
 ט תפלה בעד השארית הנמצאה: ויבאו עבדי המלך חזקיהו
 י אל-ישעיהו: ויאמר להם ישעיהו כה תאמרון אל-אדניכם
 יא כה אמר ה' אלהיך אל-תירא מפני הדברים אשר שמעת אשר
 יב גדרו נערי מלך-אשור אתי: הנני נתן בו רוח ושמע שמועה
 יג ושב לארצו והפלתיו בחרב בארצו:

מלכים ב, י"ט, 32-37

לב לכן כה-אמר ה' אל-מלך
 לד אשור לא יבא אל-העיר הזאת ולא-יזרה שם חץ ולא-
 לה יקדמנה מגן ולא-ישפך עליה סללה: בדרך אשר-יבא בה
 לה ישוב ואל-העיר הזאת לא יבא נאס-ה': וגנותי אל-העיר
 לה הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי: ויהי
 כלילה ההוא ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור מאה
 שמונים ותמשה אלף וישבימו בבקר והנה כלם פגרים מתים:
 לה ויסע וילך וישב סנחריב מלך-אשור וישב בנינוה: ויהי
 לה הוא משתחוה בית וגסרף אלהיו ואדרמלך ושראצר בניו
 הכהו בחרב והמה נמלטו ארץ אררט וימלך אסר-חדן
 בנו תחתיו:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא פסוקים 7-1 בקטע שלפניך.

בקטע זה מתוארת תגובת המלך חזקיהו על נאום רבשקה.

(1) ציין שני מעשים שהמלך עושה המלמדים על מצוקה וצער, והסבר אותם.

(3 נקודות)

(2) "יום צרה ותוכחה ונאצה היום הזה כי באו בניי עד משבר וכח אין ללדה"

(פסוק 3).

הסבר את דברי חזקיהו אלה בהקשרם. (5 נקודות)

ב. (1) קרא פסוקים 5-7 בקטע שלפניך.

על פי פסוקים אלה, מדוע לא כבש סנחריב את ירושלים? (4 נקודות)

(2) קרא פסוקים 35-36 בקטע שלפניך.

על פי התיאור המקראי, כיצד ניצלה ירושלים? מהו ההסבר שהוצע במחקר

להצלה זו? (4 נקודות)

ג. (1) קרא את פסוק 34 בקטע שלפניך.

על פי פסוק זה, ציין והסבר את שני הנימוקים להצלת ירושלים.

(4 נקודות)

(2) קרא פסוקים 5-7, 32-37.

מפסוקים 35-37 משתמע שמלך אשור נרצח עם שובו לארצו, אולם ידוע שהוא

נרצח כעשרים שנה אחרי ששב לארצו.

מה הייתה יכולה להיות המטרה של הסופר המקראי ליצור רצף סיפורי

על גורלו של מלך אשור? (4 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 7-8.

7. קרא דברים, י"ח, 15-22.

טו נְבִיא מִקִּרְבְּךָ מֵאַחֶיךָ כַּמֶּנִי יָקִים לְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ אֵלֶיךָ תִּשְׁמָעוּן:
 טז כָּל אֲשֶׁר שָׁאלָת מֵעַם ה' אֱלֹהֶיךָ בְּחֶרֶב בַּיּוֹם הַקָּהָל לֵאמֹר
 לא אֶסֶף לִשְׁמַע אֶת קוֹל ה' אֱלֹהֵי וְאֶת הָאִישׁ הַגְּדֹלָה הַזֹּאת
 יז לֹא-אֲרָאָה עוֹד וְלֹא אֲמוֹת: וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי הִיטִיבוּ אֲשֶׁר
 יח דִּבְרוּ: נְבִיא אָקִים לָהֶם מִקִּרְבָּם אֶחֱיהֶם כַּמוֹךָ וְנִתַּתִּי דְבָרִי
 יט בְּפִיו וְדִבַּר אֲלֵיהֶם אֶת כָּל-אֲשֶׁר אֶצְוֶנּוּ: וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר
 לא יִשְׁמַע אֶל-דְּבָרֵי אֲשֶׁר יִדְבַר בְּשֵׁמִי אֲנֹכִי אֲדַרֵּשׁ מֵעַמּוֹ:
 כ אך הַנְּבִיא אֲשֶׁר יוֹד לְדַבֵּר דְּבַר בְּשֵׁמִי אֶת אֲשֶׁר לֹא-צִוִּיתִיו
 כב לְדַבֵּר וְאֲשֶׁר יִדְבַר בְּשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וּמַת הַנְּבִיא הַהוּא:
 כג וְכִי תֹאמַר בְּלִבְּךָ אֵיכָה נִדַּע אֶת-הַדְּבָר אֲשֶׁר לֹא-דִבְרוּ
 כד ה': אֲשֶׁר יִדְבַר הַנְּבִיא בְּשֵׁם ה' וְלֹא-יְהִיָּה הַדְּבָר וְלֹא
 כה יָבֵא הוּא הַדְּבָר אֲשֶׁר לֹא-דִבְרוּ ה' בְּזִדּוֹן דִּבְרוּ הַנְּבִיא לֹא
 תִּגְדּוּ מִמֶּנִּי:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. (1) קרא את פסוק 15 בדברים, י"ח, ואת פירוש רמב"ן שלפניך למילים "מקרבך",
"כמניי": "שיהיה מקרבך, לומר שתוכל לבטוח בדבריו שהוא מאחזך מקרבך [...] כמני,
שיהיה נאמן לנביא ה', ותאמין בו כאשר אתה מאמין בי".

על פי פירוש זה, מדוע הנביא צריך להיות מקרב העם, ומדוע עליו להיות
כמו משה? (5 נקודות)

(2) קרא גם דברים, ל"ד, 10-12.

פסוקים אלה מדגישים את ייחודו של משה כנביא לעומת הנביאים האחרים.
הבא מפסוקים אלה דבר אחד המבטא את ייחודו של משה, והסבר אותו.
(3 נקודות)

ב. קרא פסוקים 18-20 בקטע שלפניך.

השורש ד-ב-ר חוזר פעמים רבות בפסוקים אלה.

(1) קרא את פסוק 18 בקטע שלפניך.

פסוק זה מסביר מיהו נביא.

בסס טענה זו על השימוש החוזר בשורש ד-ב-ר בפסוק. (4 נקודות)

(2) קרא את פסוק 20 בקטע שלפניך.

מי הם שני הסוגים של נביאי השקר על פי פסוק זה?

בסס את תשובתך על החזרה של השורש ד-ב-ר בפסוק.

(4 נקודות)

ג. (1) על פי פסוק 22 בקטע שלפניך, הסבר מהי אמת המידה להבחנה בין נבואת אמת

לנבואת שקר? (4 נקודות)

(2) קרא גם ירמיה, כ"ח, 8-9.

הסבר את ההבחנה של ירמיהו בפסוקים אלה בנוגע לאמת המידה שצינת

בסעיף (1). (4 נקודות)

ט הנה ימים באים נאס־ה זרעתי
 את־בית ישראל ואת־בית יהודה זרע אדם זרע בהמה:
 ט והיה כאשר שקדתי עליהם לנתוש ולנתוץ ולהרס ולהאבד
 טו ולהרע בן אשקד עליהם לבנות ולנטוע נאס־ה: בימים
 הים לא־יאמרו עוד אבות אכלו בסר ושני בנים תקהינה:
 כ כי אס־איש בעונו ימות פל־האדם האכל הפסר תקהינה
 ל שניו: הנה ימים באים נאס־ה וכרתי את־
 לא בית ישראל ואת־בית יהודה ברית חדשה: לא כברית אשר
 כרתי את־אבותם ביום החזיקי בידם להוציאם מארץ
 מצרים אשר־המה הפרו את־בריתי ואנכי בעלתי בס נאס־
 לב ה: כי זאת הברית אשר אכרת את־בית ישראל אחרי
 הימים ההם נאס־ה נתתי את־תורתִי בקרבם ועל־לבם
 לג אכתבנה והייתי להם לאלהים והמה יהי־לי לעם: ולא
 ילמדו עוד איש את־רעהו ואיש את־אחיו לאמר דעו את־
 ה: כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד־גדולם נאס־ה: כי
 אסלה לעונם ולחטאתם לא אזכר־עוד:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

- א. (1) קרא את פסוק 26 בירמיה, ל"א, ואת דברי הופמן שלפניך.
"השיבה לארץ והיאחזות המחודשת בקרקע המולדת מדומה לזריעה".
(י' הופמן, "ירמיה", מקרא לישראל)
- הסבר מדוע דימוי הזריעה בפסוק 26 יכול לשמש הקדמה לנאמר בפסוק 27.
(4 נקודות)
- (2) "והיה כאשר שקדתי עליהם ... כן אשקד עליהם ..." (פסוק 27).
איזה רעיון בא לידי ביטוי בפסוק 27, ובמה מבנה הפסוק על דרך ההשוואה
מדגיש רעיון זה? (4 נקודות)
- ב. (1) הסבר את המשל "אבות אכלו בסר ושני בנים תקהינה" (פסוק 28).
(2 נקודות)
- (2) הסבר את שתי תפיסות הגמול הניכרות בפסוקים 28-29 בקטע שלפניך.
בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)
- ג. קרא פסוקים 30-33 בקטע שלפניך.
בפסוקים אלה הנביא מדבר על ברית חדשה.
כתוב שלושה חידושים בברית החדשה לעומת הברית הישנה. בסס את דבריך על
הכתוב.

פרק שלישי – נושא החובה: "עלילות הראשית" (14 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 9-10.

9. קרא בראשית, ד', 16-1; 23-24.

בראשית, ד', 16-1

והָאָדָם יָדַע אֶת-חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר א
 וַתֵּלֶד אֶת-קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת-יְהוָה׃ וַתִּסְפָּר לְלֶדֶת
 אֶת-אָחִיו אֶת-הָבֶל וַיְהִי הָבֶל רֹעֵה צֹאן וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה׃
 וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיהוָה׃ וְהָבֶל
 הֵבִיא גַם-הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמִחִלְבָּהֶן וַיִּשַׁע יְהוָה אֶל-
 הָבֶל וְאֶל-מִנְחָתוֹ׃ וְאֶל-קַיִן וְאֶל-מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה וַיַּחַד
 לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-קַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ
 וְלָמָּה נָפְלוּ פָּנֶיךָ׃ הֲלוֹא אִם-תֵּיטִיב שְׂאת וְאִם לֹא תֵיטִיב
 לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ וְאֵלֶיךָ תִּשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל-בּוֹ׃
 וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל-הָבֶל אָחִיו וַיְהִי בְהִיּוֹתָם בְּשָׂדֵה וַיִּקַּם קַיִן
 אֶל-הָבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-קַיִן אֵי הָבֶל
 אָחֶיךָ וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי׃ וַיֹּאמֶר מַה
 עָשִׂיתָ קוֹל דְּמֵי אָחֶיךָ צֹעֲקִים אֵלַי מִן-הָאֲדָמָה׃ וְעַתָּה אָרוּר
 אַתָּה מִן-הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּעַתָּה אֶת-פִּיהָ לִקְחַת אֶת-דָּמִי
 אָחֶיךָ מִיָּדְךָ׃ כִּי תַעֲבֹד אֶת-הָאֲדָמָה לֹא-תִסְפָּר תִּת-כֹּחָהּ לָךְ
 נָע וְנָד תִּהְיֶה בָאָרֶץ׃ וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל-יְהוָה גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְשׂוֹא׃
 הֵן גִּדַּשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפְּנֵיךָ אֶסְתֵּר וְהָיִיתִי
 נָע וְנָד בָּאָרֶץ וְהָיָה כָּל-מֹצְאֵי יְהַרְגֵנִי׃ וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה לִכֹּן
 כָּל-הַרְגֵי קַיִן שִׁבְעָתַיִם יִקָּם וַיִּשֶׂם יְהוָה לְקַיִן אוֹת לְבַלְתִּי
 חַוּת-אֹתוֹ כָּל-מֹצְאוֹ׃ וַיֵּצֵא קַיִן מִלֶּפְנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ-
 נוּד קְדַמַת-עֵדֶן׃

בראשית, ד', 23-24

וַיֹּאמֶר לְמַךְ לְנִשְׂוִי א
 עֲדָה וְעֹלָה שָׁמְעוּ קוֹלֵי נִשְׂוֵי לְמַךְ הַאֲזִנָּה אִמְרָתִי כִּי אִישׁ
 הִרְגֵתִי לַפְעֵצִי וַיֹּלֵד לַחֲבֵרָתִי׃ כִּי שִׁבְעָתַיִם יִקָּם-קַיִן וְלְמַךְ
 שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה׃

א. קרא פסוקים 3-7 בקטע שלפניך.

"ויחר לקין מאד ויפלו פניו" (פסוק 5).

בתגובה על כך ה' פונה אל קין ואומר: "למה חרה לך ולמה נפלו פניך. הלוא אם

תיטיב שאת ואם לא תיטיב... ואתה תמשל בו" (פסוקים 6-7).

את דברי ה' בפסוק 7 אפשר להבין בדרכים שונות. הסבר את הפסוק על פי

שתיים מהן. (8 נקודות)

ב. קרא פסוקים 15, 23-24 בקטעים שלפניך.

בפסוק 24 למך משתמש בדברי ה' שבפסוק 15.

(1) איזה שימוש עושה למך בדברים אלה? (3 נקודות)

(2) מה אפשר ללמוד מדברי למך בפסוק 24 על תפיסתו את עצמו?

הסבר ונמק את דבריך. (3 נקודות)

10. קרא בראשית, ו', 8-5; י"א, 9-1.

בראשית, ו', 8-5

וַיֹּאמֶר ה' כִּי רַבָּה רַעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ וְכָל-יֶזֶר מַחְשַׁבֹת
 לִבּוֹ רָק רַע כָּל-הַיּוֹם: וַיִּנְחַם ה' כִּי-עָשָׂה אֶת-הָאָדָם
 בָּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֵל-לִבּוֹ: וַיֹּאמֶר ה' אֲמַחֶה אֶת-הָאָדָם
 אֲשֶׁר-בְּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה מֵאָדָם עַד-בְּהֵמָה עַד-
 רֶמֶשׂ וְעַד-עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי נַחַמְתִּי כִּי עָשִׂיתֶם: וְגַם מִצֶּה חַן
 בְּעֵינַי ה':

בראשית, י"א, 9-1

וַיְהִי כָל-הָאָרֶץ שְׂפָה אַחַת וּדְבָרִים אֶחָדִים: וַיְהִי בְּנִסְעֵם
 מִקְדֵם וַיִּמְצְאוּ בְקֶעֶה בָּאָרֶץ שְׁנַעַר וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: וַיֹּאמְרוּ אִישׁ
 אֶל-רֵעֵהוּ הֵבֵה גִלְבָּנָה לְבָנִים וְנִשְׂרָפָה לְשִׂרְפָה וְתִהְיֶה לָהֶם
 הַלֶּבֶנָה לְאֹכֶל וְהַחֲמֹר הִיָּה לָהֶם לְחֹמֶר: וַיֹּאמְרוּ הֵבֵה וּנְבַנֶּה-
 לָנוּ עִיר וּמְגִדָּל וְדָאֲשׁוּ בַשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה-לָנוּ שֵׁם כְּפִן-נִפְוִן עַל-
 פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ: וַיִּדַּד ה' לִרְאֹת אֶת-הָעִיר וְאֶת-הַמְּגִדָּל
 אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם: וַיֹּאמֶר ה' הֵן עַם אֶחָד וְשִׂפָּה אַחַת
 לְכָלֶם וְזֶה הַחֲלֹם לַעֲשׂוֹת וְעַתָּה לֹא-יִבְעַד מִדָּם כָּל אִשׁ
 יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת: הֵבֵה נִרְדָּה וּנְבִלָה שֵׁם שְׁפָתֶם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ
 אִישׁ שִׁפְתֵי רֵעֵהוּ: וַיִּפֶץ ה' אֶתֶם מִשָּׁם עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ
 וַיִּתְחַדְּלוּ לְבַנֵּת הָעִיר: עַל-כֵּן קָרָא שְׁמָהּ בָּבֶל כִּי-שָׁם
 בָּלְלָה ה' שִׁפְתֵי כָל-הָאָרֶץ וּמִשָּׁם הִפִּיצָם ה' עַל-פְּנֵי
 כָל-הָאָרֶץ:

- א.** (1) בשני הקטעים שלפניך מתוארים שלבים בתגובת ה' על חטאיהם של בני האדם. בכל אחד מהקטעים, תאר את שלבי התגובה, וכתוב מהי ההחלטה שה' מקבל. בסס את דבריך על הכתובים.
(6 נקודות)
- (2) קרא גם **בראשית**, ח', 21.
בין שתי ההחלטות (שכתבת בסעיף (1)) שהי מקבל יש הבדל. כיצד פסוק זה יכול להסביר הבדל זה? (4 נקודות)
- ב.** סיפור מגדל בבל מבטא יהירות וגאווה של בני האדם.
הבא מהסיפור שתי ראיות המבססות טענה זו, והסבר כל ראייה. (4 נקודות)

פרק רביעי – נושאי הבחירה (42 נקודות)

בפרק זה חמישה נושאים, ובכל נושא שתי שאלות (שאלות 11-20).
 עליך לבחור בשלושת הנושאים שלמדת, ולענות על שאלה אחת מכל נושא שבחרת.
 (סה"כ – שלוש שאלות; לכל שאלה – 14 נקודות)

נושא בחירה: "חורבן, גלות וגאולה"

ענה על אחת מהשאלות 11-12.

11. קרא ירמיה, כ"ט, 10-1; תהלים, קל"ז.

ירמיה, כ"ט, 10-1

וַאֲלֵה דְבַרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר שָׁלַח יִרְמְיָה
 הַנְּבִיא מִירוּשָׁלַם אֶל־יָתֵר זְקֵנֵי הַגּוֹלָה וְאֶל־הַכֹּהֲנִים וְאֶל־
 הַנְּבִיאִים וְאֶל־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶאֶצַּר מִירוּשָׁלַם
 בַּבְּלָה: אַחֲרַי צֵאת יְכַנִּיָּה הַמֶּלֶךְ וְהַגְבִּירָה וְהַסְרִיסִים שְׂדֵי
 יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם וְהַחֲרָשׁ וְהַמְסַגֵּר מִירוּשָׁלַם: בֵּיד אֲלַעֲשֶׂה
 בְּ־שָׁפָן וּגְמֵרִיה בְּ־חֲלָקִיהָ אֲשֶׁר שָׁלַח צְדָקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה
 אֶל־נְבוּכַדְנֶאֶצַּר מֶלֶךְ בַּבֶּל בַּבְּלָה לֵאמֹר: כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי
 צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל־הַגּוֹלָה אֲשֶׁר־הִגְלִיתִי מִירוּשָׁלַם
 בַּבְּלָה: בְּנִי בָתִּים וְשָׁבוּ וְנִטְעוּ גִזְתִּי וְאָכְלוּ אֶת־פְּרִיָּן: קָחוּ נָשִׁים
 וְהוֹלִידוּ בָנִים וּבָנוֹת וְקָחוּ לְבָנֵיכֶם נָשִׁים וְאֶת־בָּנוֹתֵיכֶם תִּנּוּ
 לְאִנְשֵׁים וְתִלְדֶנָּה בָנִים וּבָנוֹת וּרְבוּ־שֵׁם וְאֶל־תִּמְעֲטוּ: וּדְרָשׁוּ
 אֶת־שְׁלוֹם הָעִיר אֲשֶׁר הִגְלִיתִי אֶתְכֶם שָׁמָּה וְהִתְפַּלְלוּ בְעַדָּהּ
 אֶל־ה': כִּי בְשָׁלוֹמָהּ יִהְיֶה לָכֶם שְׁלוֹם: כִּי כֹה
 אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־יֹשֵׁיאוּ לָכֶם נְבִיאֵיכֶם
 אֲשֶׁר־בְּקִרְבְּכֶם וְקִסְמֵיכֶם וְאֶל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־חֲלֹמֹתֵיכֶם אֲשֶׁר
 אַתֶּם מַחְלֹמִים: כִּי בְשֶׁקֶר הֵם נִבְּאִים לָכֶם בְּשֵׁמִי לֵא
 שְׁלַחְתִּים נְאֻם־ה': כִּי־כֹה אָמַר ה' כִּי לְפִי
 מָלְאֵת לְכָבֵד שְׁבָעִים שָׁנָה אֶפְקֹד אֶתְכֶם וְהִקְמַתִי עֲלֵיכֶם
 אֶת־דְּבַרֵי הַטּוֹב לְהָשִׁיב אֶתְכֶם אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה:

תהלים, קל"ז

עַל-נְהַרֹת וּבְבַל שֵׁם יִשְׁבְּנוּ גַם-בְּכִינוּ בְּזַכְרֵנוּ אֶת-צִיּוֹן: עַל-
 עַרְבִים בְּתוֹכָהּ תִּלִּינוּ כְּנֹרֹתֵינוּ: כִּי שֵׁם וּשְׂאֵלוֹנוּ שׁוּבֵינוּ
 דְּבַר-יְשׁוּר וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמַחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: אִיךְ נִשְׁיֵר
 אֶת-שִׁיר-יְהוָה: עַל אֲדַמַּת נֹכַר: אִם-אֲשַׁחֲךָ יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח
 יְמֵינִי: תִּדְבֹק לְשׁוֹנִי וְלַחֲפִי אִם-לֹא אֲזַכְּרֶי אִם-לֹא אֲעִלֶה
 אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמַחְתִּי: זָכַר יְהוָה וְלִבִּי אֲדוֹם אֶת יוֹם
 יְרוּשָׁלַם הַאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוּד בָּהּ: בְּתִבְבֵּל הַשְׂדֹדָה
 אֲשֶׁרִי שִׁישַׁלְסֵלְךָ אֶת-גְּמוּלְךָ שְׂגַמְלַת לָנוּ: אֲשֶׁרִי וְשִׂיחֹזִי
 וְנִפְץ אֶת-עַלְלֶיךָ אֶל-הַסַּלַע:

א. דברי ירמיהו בפרק כ"ט, 1-10 ומזמור קל"ז נכתבו בעקבות שני מאורעות קשים בחיי העם.

(1) מהו המאורע שבעקבותיו נכתב כל אחד מהכתובים? בסס את תשובתך על ראייה אחת מכל כתוב. (4 נקודות)

(2) באיזו שנה אירע כל מאורע? (2 נקודות)

ב. (1) קרא ירמיה, כ"ט, 4-7.

הסבר את דרישותיו של הנביא מהגולים בפסוקים 4-6 ואת דרישתו מהם בפסוק 7. (5 נקודות)

(2) קרא גם את פסוק 10 בקטע שלפניך מירמיה.

הסבר במה הנאמר בפסוק 10 יכול להיות הסיבה לדרישות שבפסוקים 4-6. (3 נקודות)

עזרא, א', 7-1

« ובשנת אחת לכורש מלך פרס לכלות דבר-ה' מפני
 ירמיה העיר ה' את-רוח פדש מלך-פרס ויעבר-קול
 ב כל-מלכותו וגם-במכתב לאמר: כה אמר פדש מלך
 פרס כל ממלכות הארץ נתן לי ה' אלהי השמים והוא
 פקד עלי לבנות-לו בית בירושלם אשר ביהודה: מירבכם
 מכל-עמו יהי אלהיו עמו ויעל לירושלם אשר ביהודה
 ויבן את-בית ה' אלהי ישראל הוא האלהים אשר
 בירושלם: וכל-הנשאר מכל-המקמות אשר-הוא גר-שם
 ינשא-והו אנשי מקמו בכסף ובהב וברכוש ובבהמה עם-
 הנדבה לבית האלהים אשר בירושלם: ויקומו ראשי
 האבות ליהודה ובנימן והכהנים והלוים לכל העיר האלהים
 את-רוחו לעלות לבנות את-בית ה' אשר בירושלם:
 וכל-סביבותיהם חזקו בידיהם בכלי-כסף בהב ברכוש
 ובבהמה ובמגדנות לבד על-כל-התנדב:
 והמלך פדש הוציא את-כלי בית-ה' אשר הוציא
 נבוכדנצר מירושלם ויתנם בבית אלהיו:

חגי, א', 11-1

א בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לַדְּרוֹשׁ הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁשִׁי בְיוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ
 הָיָה דְבַר-ה' בְּיַד חָגִי הַנְּבִיא אֶל-זִרְבָבֶל בֶּן-שָׁאֲלֻמְיָאֵל פֶּתַח
 ב יְהוּדָה וְאֶל-יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לֵאמֹר: כֹּה אָמַר
 ה' עֲבָאוֹת לֵאמֹר הָעַם הַזֶּה אָמְרוּ לֹא עַת־בָּא עַת־בִּית
 ג ה' לְהַבְנוֹת: וַיְהִי דְבַר-ה' בְּיַד חָגִי הַנְּבִיא
 ד לֵאמֹר: הֲעֵת לָכֶם אֲתֶם לִשְׁבֹת בְּבֵתֵיכֶם סְפוּנִים וְהַבֵּית הַזֶּה
 ה חָרֵב: וְעַתָּה כֹּה אָמַר ה' עֲבָאוֹת שִׁימוּ לְבַבְכֶם עַל-דְּרֹכֵיכֶם:
 ו זְרַעְתֶּם הַרְבֵּה וְהָבֵא מַעֵט אֶכּוֹל וְאִין-לְשַׁבְעָה שְׂתוּ וְאִין-
 לְשַׁכְרָה לְבוֹשׁ וְאִין-לֶחֶם לוֹ וְהַמְשַׁתְּפָר מִשְׁתַּפֵּר אֶל-עָרוֹר
 ז נְקוּב: כֹּה אָמַר ה' עֲבָאוֹת שִׁימוּ לְבַבְכֶם עַל-
 ח דְּרֹכֵיכֶם: עַל-וְהַדָּר וְהַבְּאֵתֶם עֵץ וּבְנוּ הַבַּיִת וְאַרְצֵה־בוּ וְאֶפְבֹּד
 ט אָמַר ה': פְּנֵה אֶל-הַרְבֵּה וְהִנֵּה לְמַעַט וְהַבְּאֵתֶם הַבַּיִת
 י וּנְפַחְתִּי בוֹ יַעַן מָה נֶאֱסַ ה' עֲבָאוֹת יַעַן בֵּיתִי אֲשֶׁר-הוּא
 י' חָרֵב וְאַתֶּם רָצִים אִישׁ לְבֵיתוֹ: עַל-כֵּן עֲלִיכֶם כְּלָאוּ שָׁמַיִם
 י"א מִשָּׁל וְהָאָרֶץ כְּלָאָה יְבוּלָה: וְאֶקְרָא חָרֵב עַל-הָאָרֶץ וְעַל-
 הַהָרִים וְעַל-הַדָּגָן וְעַל-הַתִּירוֹשׁ וְעַל-הַיְצִהָר וְעַל אֲשֶׁר
 תּוֹצִיא הָאָרֶמֶת וְעַל-הָאָדָם וְעַל-הַבְּהֵמָה וְעַל כָּל-יִגְיַע
 כָּפָיִם:

א. קרא את שני הקטעים שלפניך.

(1) מה מתיר כורש בהצהרתו לגולי יהודה, ועל מה הוא מבסס היתר זה? בסס את

דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

(2) בדברי חגי מובא ציטוט מפי העם, הנוגע למימוש הצהרת כורש.

הבא את הציטוט, והסבר אותו. (2 נקודות)

ב. חגי מעודד את העם לפעול ברוח הצהרת כורש.

(1) איזו פעולה חגי מעודד את העם לעשות? (2 נקודות)

(2) הסבר שני טיעונים שהגי משמיע כדי לשכנע את העם לפעול. בסס את דבריך

על הכתוב. (6 נקודות)

נושא בחירה: "אדם וגורלו בספרות החכמה"

ענה על אחת מהשאלות 13-14.

13. קרא משלי, א', 7-1; קהלת, ב', 26

משלי, א', 7-1

א ב
 ג ד
 ה ו
 ז ח ט י
 יא יב יג יד

מֹשֶׁלִי שְׁלֹמֹה בֶן-דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל: לְדַעַת חֲכָמָה וּמוֹסָר
 לְהַבִּין אֲמָרֵי בִינָה: לְקַחַת מוֹסָר הַשְּׂפָל צְדָק וּמִשְׁפָּט
 וּמִשְׁרָיִם: לָתֵת לַפְתָּאִים עֲרֻמָּה לְנַעַר דַּעַת וּמוֹמָה: יִשְׁמַע
 חָכָם וְיוֹסֵף לָקַח וְנָבוֹן תַּחְבֵּלוֹת יִקְנֶה: לְהַבִּין מִשָּׁל וּמְלִיצָה
 דְּבָרֵי חֲכָמִים וַחֲדִידָתָם: יִרְאֵת הָאֱלֹהִים רֵאשִׁית דַּעַת חֲכָמָה
 וּמוֹסָר אֲוִילִים בָּזוּ:

קהלת, ב', 26

ט י
 יא יב יג יד

כִּי לְאָדָם שָׂטוֹב לִפְנֵי נָתַן חֲכָמָה וְדַעַת וְשִׂמְחָה וּלְחֹטָא
 נָתַן עֲנָיִן לְאֶסֶף וּלְכָנוּס לָתֵת לְטוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים גְּסוּוֹה
 הַבֵּל וְדַעוֹת רוּחַ:

א. קרא משלי, א', 7-1.

- (1) על פי הקטע שלפניך, ציין שלוש קבוצות של אנשים שהכתוב פונה אליהן.
 בנוגע לכל קבוצה שציינת, הסבר את מטרת הפנייה של הכתוב. (6 נקודות)
- (2) מי לא יפיק תועלת ממשלים אלה, ומדוע? בסס את דבריך על הכתוב.
 (2 נקודות)

ב. על פי שני קטעים אלה, כיצד החכמה מושגת לפי ספר משלי, וכיצד היא מושגת
 לפי קהלת? (6 נקודות)

14. קרא איוב, א', 6-11; ב', 1-10.

איוב א', 6-11

וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים
 לְהִתְיַצֵּב עַל־הַ'. וַיָּבֹאוּ גַם־הַשָּׁטָן בְּתוֹכָם: וַיֹּאמֶר ה'
 אֶל־הַשָּׁטָן מֵאֵין תָּבֵא וַיַּעַן הַשָּׁטָן אֶת־ה'. וַיֹּאמֶר מִשׁוֹט
 בְּאָרֶץ וּמִהַתְהַלֵּךְ בָּהּ: וַיֹּאמֶר ה' אֶל־הַשָּׁטָן הֲשִׁמַּת לִבְךָ
 עַל־עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בְּאָרֶץ אִישׁ תָּם וַיִּשָּׂר יָדָא אֱלֹהִים
 וְסָר מֵרַע: וַיַּעַן הַשָּׁטָן אֶת־ה'. וַיֹּאמֶר הַחֲנָם יָדָא אִיּוֹב
 אֱלֹהִים: הֲלֹא־אֵת שָׂכָת בָּעָדוֹ וּבַעַד־בֵּיתוֹ וּבַעַד כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ
 מִסָּבִיב מַעֲשֵׂה יָדָיו בְּרִכַּת וּמִקָּנְהוּ פְרִץ בְּאָרֶץ: וְאוֹלָם שְׁלַח־
 נָא יָדְךָ וְגַע בְּכָל־אֲשֶׁר־לוֹ אִם־לֹא עַל־פְּנֵיךָ יִבְרַכְךָ:

איוב ב', 1-10

וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְנֵי
 הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל־הַ'. וַיָּבֹאוּ גַם־הַשָּׁטָן בְּתוֹכָם לְהִתְיַצֵּב
 עַל־הַ': וַיֹּאמֶר ה' אֶל־הַשָּׁטָן אֵי מִזֶּה תָּבֵא וַיַּעַן הַשָּׁטָן
 אֶת־ה'. וַיֹּאמֶר מִשֵּׁט בְּאָרֶץ וּמִהַתְהַלֵּךְ בָּהּ: וַיֹּאמֶר ה'
 אֶל־הַשָּׁטָן הֲשִׁמַּת לִבְךָ אֶל־עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בְּאָרֶץ
 אִישׁ תָּם וַיִּשָּׂר יָדָא אֱלֹהִים וְסָר מֵרַע וְעַדְנֵי מַחְזִיק בְּתַמְתּוֹ
 וְתַסִּיתֵנִי כֹו לְבַלְעֹו חֲנָם: וַיַּעַן הַשָּׁטָן אֶת־ה'. וַיֹּאמֶר עוֹד
 בָּעַד־עוֹד וְכָל אֲשֶׁר לְאִישׁ יִתֵּן בְּעַד נַפְשׁוֹ: אוֹלָם שְׁלַח־נָא
 יָדְךָ וְגַע אֶל־עַצְמוֹ וְאֶל־בָּשָׂרוֹ אִם־לֹא אֶל־פְּנֵיךָ יִבְרַכְךָ: וַיֹּאמֶר
 ה' אֶל־הַשָּׁטָן הֲנֹו בִידֶךָ אֶךְ אֶת־נַפְשׁוֹ שְׂמוֹד: וַיֵּצֵא הַשָּׁטָן
 מֵאֵת פְּנֵי הַ'. וַיֵּךְ אֶת־אִיּוֹב בְּשַׁחֵן רֵעַ מִכַּף רַגְלוֹ עַד
 קֶדְקֶדוֹ: וַיִּקְחֵ־לוֹ חֲרָשׁ לְהִתְגַּרְדּוֹ כֹו וְהוּא יֹשֵׁב בְּתוֹךְ־הָאָפֶר:
 וְתֹאמַר לוֹ אֲשֶׁר עוֹד מַחְזִיק בְּתַמְתְּךָ בְּרַךְ אֱלֹהִים וּמַת:
 וַיֹּאמֶר אֵלָיָה כְּדַבֵּר אַחַת הַנְּבִלּוֹת תִּדְבְּרֵי גַם אֶת־הַטּוֹב
 נִקְבַּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְאֶת־הָרַע לֹא נִקְבַּל בְּכָל־זֹאת לֹא־
 חָטָא אִיּוֹב בְּשִׁפְתָיו:

א. קרא **איוב**, א', 9-11; ב', 4-5.

הסבר את דברי השטן בשני הכתובים האלה.

בתשובתך התייחס לדברי השטן על מהות האמונה באלוהים (בשני הקטעים)

ועל טבע האדם (**באיוב**, ב', 4-5). (8 נקודות)

ב. (1) קרא את הקטע מ**איוב**, באיוב, 1-10, ואת דברי ע' חכם שלפניך על פסוק 9:

"ושלא מדעתה חוזרת אשת איוב על דברי ה'. ושלא מדעתה אומרת אשת איוב לאישה

[לבעלה] בפירוש את משאלתו של השטן[...]" (ע' חכם, "איוב", דעת מקרא)

הסבר את שתי הטענות בדברי ע' חכם, ובסס אותן על הכתוב. (3 נקודות)

(2) מה מוסיפה האישה בדבריה על הדברים שנאמרו בדו־השיח שבין ה' לשטן?

מה יכול להיות המניע לתוספת זו בדבריה?

(3 נקודות)

נושא בחירה: "חיי הפרט והכלל בראי השירה"

ענה על אחת מהשאלות 15-16.

15. קרא תהלים, ט"ו; קכ"ח.

תהלים, ט"ו

א מְזִמּוֹר לַדָּוִד הִיא מִיִּגְיוֹר בְּאַהֲלֶךָ מִיִּשְׁכַּן בְּהַר קֹדֶשְׁךָ:
 ב הוֹלֵךְ תַּמִּים וּפְעֵל צֶדֶק וְדִבֵּר אֱמֶת בְּלִבּוֹ: לֹא־דָגַל וְעַל־
 ג לְשִׁנּוֹ לֹא־עָשָׂה לְרַעְהוּ רָעָה וְחִרְפָּה לֹא־נָשָׂא עַל־קִרְבּוֹ:
 ד נְבוֹזָה וּבְעֵינָיו נִמְאָס וְאֶת־יְרֵאֵי הִיא יִכְבֵּד נִשְׁבַּע לַהֲרֹעַ
 ה וְלֹא יִמַּד: בִּסְפוֹ וְלֹא־נָתַן בְּנַפְשׁוֹ וְשָׁחַד עַל־נֶקִי לֹא־לָקַח
 עָשָׂה אֱלֹהִים לֹא יִמוּט לְעוֹלָם:

תהלים, קכ"ח

א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר־יִרְאֶה הִיא הַהֲלֹךְ בְּדַרְכָּיו: יִגַּע בְּפִיךָ
 ב כִּי תֹאכַל אֲשֶׁר־יְךָ וְטוֹב לְךָ: אֲשַׁתְּךָ וְכַגְּפָן פְּרִיָּה בִּירְכֵתִי בֵּיתְךָ
 ג בְּנִיךָ כְּשִׁתְּלִי וְיִתִּים סְבִיב לְשַׁלְחֲנֶךָ: הִנֵּה כִּי־כֵן יִבְרַךְ גְּבֻרַת יְרֵא
 ה הִיא: יִבְרַכְךָ הִיא מִצִּיּוֹן וְרֵאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ:
 ו וְרֵאָה־בְּנִים לְבְנֶיךָ שְׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל:

- א. קרא תהלים, ט"ו, ואת דברי י"א אבישור שלפניך על מזמור ט"ו.
 לדבריו, במזמור ט"ו מוצגות "תכונותיו" [...] של האדם השלם [...] שאינו מנותק מן החברה
 שסביבו, אלא חי את חייה ומתייחס למתרחש בה, אך בהתנהגותו [...] הוא מתעלה מעל לנהוג
 בה – מתוך הבחנה נוקבת בין טוב לרע."
 (י"א אבישור, "תהלים", עולם התנ"ך)
- הבא ממזמור ט"ו שתי דוגמאות המבססות את דבריו של אבישור, והסבר כל דוגמה.
 (6 נקודות)
- ב. קרא את שני המזמורים שלפניך.
 מהו שכרו של הצדיק על פי כל מזמור? בסס את תשובתך על שתי דוגמאות מכל מזמור
 (סה"כ – ארבע דוגמאות). (8 נקודות)

שופטים, ה', 1

א ותשר דבורה וברק בן-אבינעם ביום ההוא לאמר:

שופטים, ה', 19-31

ט באו מלכים
 נלחמו
 על-מי מגדו
 אז נלחמו מלכי כנען
 על-מי מגדו
 כ לקחו:
 מן-שמים נלחמו
 כא ממסלותם נלחמו עם סיסרא:
 גרפם
 נחל קדומים נחל קישון
 כב נפשי עז:
 אז הלמו עקבי-
 כג סוס
 מדהרות דהרות אביריו:
 אורו
 מדוּו אמר מלאך ה':
 ארו ארו
 ישיבה
 כי לא-באו לעזרת ה':
 לד ה' בגבורים:
 תברך מנשים
 יעל
 אשת חבר הקניז
 דה באהל תברך:
 מיס שאל חלב
 כו נתנה
 בספל אדירים הקריבה חמאה:
 ידה
 ליתד תשלחנה
 וימינה להלמות
 עמלים
 והלמה סיסרא מחקה ראשו
 ומחצה
 כז וחלפה דקתו:
 בין רגליה פרע נפל
 שכב
 בין רגליה פרע נפל
 באשר
 כח פרע שם נפל שדוד:
 בעד החלון נשקפה
 ותיבב
 אם סיסרא בעד האשנב
 מדוע
 כט ביש רכבו לבוא
 מדוע אחרו פעמו
 מדבבותיו:
 חכמות שרותיה תענינה
 אף-
 ל היא תשיב אמריה לה:
 הלא ימצאו יחלקו
 שלל
 רחם רחמתים לראש גבר
 שלל
 צבעים לסיסרא
 שלל צבעים
 לא רקמה
 צבע רקמתים לצוארי שלל:
 כן
 יאכדו כל-אויביך ה':
 ואהביו כעאת השמש
 בגברתו
 ותשקט הארץ
 ארבעים שנה:

א. לדברי יי עמית שירת דבורה מבטאת את "המודעות לחלקו של האל בישועה".

(יי עמית, "שופטים", מקרא לישראל)

הבא מהקטעים שלפניך שתי ראיות לדברים אלה, והסבר כל ראייה. (6 נקודות)

ב. (1) קרא פסוקים 25-30, והסבר את האירוניה הבאה לידי ביטוי בכתוב.

(4 נקודות)

(2) מה יכולה להיות המטרה של השימוש באירוניה שהסברת בסעיף (1)?

(4 נקודות)

/המשך בעמוד 26/

נושא בחירה: "חוק וחברה במקרא"

ענה על אחת מהשאלות 17-18.

17. קרא שמות, כ', 14; דברים, ה', 18. (בשני הקטעים ייתכנו הבדלים במספרי הפסוקים במהדורות

תנ"ך שונות.)

שמות, כ', 14

לֹא

לֹא

תַּחֲמֹד בֵּית רֵעֶךָ
תַּחֲמֹד אִשֶּׁת רֵעֶךָ וְעַבְדּוֹ וְאִמָּתוֹ וְשׂוֹרְוֹ וְחַמְדּוֹ וְכֹל אֲשֶׁר
לְרֵעֶךָ:

דברים, ה', 18

וְלֹא

וְלֹא

תַּחֲמֹד אִשֶּׁת רֵעֶךָ
תַּתְּאוֹהֶה בֵּית רֵעֶךָ שְׂדֵהוּ וְעַבְדּוֹ וְאִמָּתוֹ שׂוֹרְוֹ וְחַמְדּוֹ וְכֹל אֲשֶׁר
לְרֵעֶךָ:

א. (1) בשני הפסוקים שלפניך יש איסור לחמוד. יש המוצאים שוני בין איסור זה

ובין הדיברות האחרים. מהו השוני? (4 נקודות)

(2) קרא את דברי מ' ויינפלד שלפניך על הדיבר "לא תחמד".

"מנסחי הדיבר [...] ראו ברצון ובפעולה יחידה שלמה אחת, שהיבטיה השונים משולבים ואחוזים זה בזה בקשר פנימי עמוק. המעשה אינו אלא גילום מוחשי של הרצון או של הצורך".

(מ' ויינפלד, עשרת הדיברות וקריאת שמע)

האם, לדעת ויינפלד, יש שוני בין הדיבר בפסוקים אלה ובין הדיברות האחרים?

הסבר את עמדתו. (6 נקודות)

ב. יש הטוענים שספר דברים מעניק תשומת לב מיוחדת למעמד החוקי של האישה.

בסס טענה זו על השוואה בין שני נוסחי הדיבר בפסוקים שלפניך. (4 נקודות)

18. קרא שמות, כ"ג, 8; דברים, ט"ז, 19.

שמות, כ"ג, 8

ח וְשֹׁחַד לֹא תִקַּח כִּי הַשֹּׁחַד יַעֲזֹר יַעֲזֹר פְּקוּחִים וַיִּסְלַף דְּבָרֵי צְדִיקִים:

דברים, ט"ז, 19

ט לֹא־תִטֶּה מִשְׁפֵּט לֹא תִכִּיר פָּנִים וְלֹא־תִקַּח שֹׁחַד כִּי הַשֹּׁחַד יַעֲזֹר עֵינֵי חַכְמִים וַיִּסְלַף דְּבָרֵי צְדִיקִים:

א. אל מי מופנה האיסור לקחת שוחד, הנזכר בפסוקים אלה? הסבר את הנימוקים לאיסור זה. בסס את דבריך על שני הכתובים. (6 נקודות)

ב. קרא את שני הקטעים שלפניך מן התלמוד הבבלי (מסכת כתובות, דף ק"ה, עמוד ב'), הדנים באיסור לקיחת שוחד.

(1) "אמר רבא: מה טעמו של איסור שוחד? כיוון שמקבל שוחד ממנו התקרבה דעתו אליו ונעשה כגופו[...]. מה הוא לשון שוחד – שהוא חד [=אחד] עם הנידון".

לדעת רבא, מדוע אסור לקחת שוחד? הסבר את הביסוס הלשוני לדעה זו בקטע התלמוד שלפניך. (4 נקודות)

(2) "שנו חכמים: 'ושוחד לא תקח' – אינו צריך לומר שוחד ממון, אלא אפילו שוחד דברים נמי [=גם כן] אסור".

ציין והסבר את שני סוגי השוחד הנזכרים בקטע התלמוד שלפניך. (4 נקודות)

נושא בחירה: "המאבק לחברה מוסרית – ערך מרכזי בנבואה"

ענה על אחת מהשאלות 19-20.

19. קרא ישעיה, ה', 8-17; עמוס, ו', 1-7.

ישעיה, ה', 8-17

ח הוּי מְגִיעֵי בַּיִת בְּבֵית שְׂדֵה בְּשֹׂדֵה
 יקריבו עד אפס מקום והושבתם לבדכם בקרב הארץ:
 ט באזני ה' צבאות אס-לא בתים רבים לשמה יהיו גדלים
 י וטובים מאין יושב: לִי עֲשֶׂרֶת צְמִדֵי-כָרֶם יַעֲשׂוּ בֵּת אַחַת
 יא וזרע חמר יעשה איפה: הוּי מְשֻׁבְּמֵי בְּבִקְרָה
 יב שכר ירדפו מאחרי בנשף יין ידליקם: והיה כגֹזֵר וְנֹבֵל תֶּף
 יג וחליל ויין משתייהם ואת פעל ה' לא יבטו ומעשה ידיו
 יד לא ראו: לִכֵּן גִּלְהַ עִמִּי מִבְּלִי-דַעַת וּכְבוֹדוֹ מִתִּי רַעֲב וְהִמוֹנוֹ
 טו צחה צמא: לִכֵּן הִרְחִיבָה שְׂאוֹל נַפְשָׁה וּפְעָרָה פִּיהָ לִבְלִי-
 טז חק וירד הדרה והמונה ושאונה ועלו בה: וישח אדם
 טז וישפל-איש ועיני גבהים תשפלנה: ויגבה ה' צבאות
 יז בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקְּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בַּצְּדָקָה: וְרָעוּ כְּבָשִׂים כְּדַבְּרֵם
 וחרבות מתים גרים יאכלו:

עמוס, ו', 1-7

א הוּי הַשְּׂאֲנָנִים בְּצִיּוֹן וְהַבְּטָחִים
 ב בְּהַר שְׁמֵרוֹן נִקְבְּוּ רֵאשִׁית הַגּוֹיִם וּבָאוּ לָהֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל:
 ג עָבְרוּ כְּלָנָה וּרְאוּ וּלְכוּ מִשֵּׁם חֶמֶת רַבָּה וּרְדוּ גַת-פְּלִשְׁתִּים
 ד הַטּוֹבִים מִן-הַמְּמַלְכוֹת הָאֵלֶּה אִס-רַב גְּבוּלָם מִגְּבֻלְכֶם:
 ה הַמְּנַדִּים לַיּוֹם דָּע וְתִגְשׁוּן שַׁבַּת חֶמֶס: הַשֹּׁכְבִים עַל-מִטּוֹת
 ו שֵׁן וְסֹרְחִים עַל-עַרְשׂוֹתֵם וְאֹכְלִים כְּרִים מִצֶּאֱן וְעֹגְלִים מִתּוֹךְ
 ז מִרְבֵּק: הַפְּרֹטִים עַל-פִּי הַנֶּבֶל כְּדוֹיֵד חָשְׁבוּ לָהֶם כְּלֵי-שִׁיר:
 ח הַשֹּׁתִים בַּמְּזֻרְקֵי יַיִן וְרֵאשִׁית שְׂמָנִים יִמְשְׁחוּ וְלֹא נָחְלוּ עַל-
 ט שֶׁבֶר יוֹסֵף: לִכֵּן עֲתָה יִגְלוּ בְּרֵאשׁ גִּלְיָם וְסָר מִדְּרוֹחַ סְרוּחִים:

א. קרא את שני הקטעים שלפניך.

- (1) בשני הקטעים הנביאים מפנים האשמות כלפי חוטאים מקרב העם. הסבר האשמה אחת מכל קטע (סה"כ – שתי האשמות). (4 נקודות)
- (2) בכל קטע, ציין עונש המבוסס על העיקרון של "מידה כנגד מידה" שיוטל על החוטאים, והסבר עונש זה. בסס את דבריך על כל אחד מהכתובים. (6 נקודות)

ב. קרא עמוס, ו', 6.

- הרב יוסף קרא מפרש את המילים "ולא נִחְלוּ על שבר יוסף" כך:
"אינם משימים ללבבם לְהַקְלוֹת (=להצטער) על השבר הבא על יוסף ועשרת השבטים."
על פי פירוש זה, לאיזה מאורע היסטורי מכוון הצירוף "שבר יוסף"? (4 נקודות)

/המשך בעמוד 30/

20. קרא עמוס, ה', 21-25; מיכה, ו', 1-8.

עמוס, ה', 21-25

כא שְׁנֵאתִי מֵאֲסִיתִי חֲגִיכֶם וְלֹא אֲרִיחַ בְּעֶצְדֹתֵיכֶם: כִּי אִם־תֵּעֲלוּ־
 לִי עֲלוֹת וּמִנְחֹתֵיכֶם לֹא אֲרַצֶּה וְשִׁלְמִי מֵרִיאֵיכֶם לֹא אֲבִיט:
 כב הַסֵּר מֵעָלַי הַמִּזֵּן שְׂרִיךְ וְזִמְרַת נְבִלֶיךָ לֹא אֶשְׁמַע: וַיְגַל בְּמִים
 כד מִשְׁפָּט וַיְצַדֵּקָה כְּנַחַל אֵיתָן: הַזְבַּחִים וּמִנְחָה הִגַּשְׁתָּם־לִי
 בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה בֵּית יִשְׂרָאֵל:

מיכה, ו', 1-8

א שְׁמַעְוֹנָא אֶת־אֲשֶׁר־הָאָמַר קוּם
 ב רִיב אֶת־הַהָרִים וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבֻעוֹת קוֹלְךָ: שְׁמְעוּ הָרִים אֶת־
 ג רִיב הָאָמַר וְהֵאֲתִינִים מִסְדֵי אֶרֶץ כִּי רִיב לְהָאָמַר עַם־עַמּוֹ וְעַם־
 ד יִשְׂרָאֵל יִתְנַחֵם: עַמִּי מִה־עֲשִׂיתִי לָךְ וּמִה הִלַּאתִיךָ עֲנֵה בִּי:
 ה כִּי הִעֲלִיתִךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמִבֵּית עֲבָדִים פָּדִיתִיךָ וְאֶשְׁלַח
 ו לְפָנֶיךָ אֶת־מֹשֶׁה אַהֲרֹן וּמֹדִים: עַמִּי וְכֹרֵנָא מִה־יַעַץ בְּלֹק
 ז מֶלֶךְ מוֹאָב וּמִה־עֲנֵה אֹתוֹ בְּלַעַם בֶּן־בְּעֹר מִן־הַשִּׁטִּים עַד־
 ח הַגִּלְגָל לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת הָאָמַר: בַּמָּה אֶקְדָּם הָאָמַר אֶפְרַיִם
 ט לֹא־לִי מִרוֹם הָאֶקְדָּמְנוּ בְּעוֹלוֹת בַּעֲגָלִים בְּנֵי שָׁנָה: הִירַצְהָ
 י הָאָמַר בְּאֵלֵי אֵילִים בְּרַבְבוֹת נַחֲלֵי־שֶׁמֶן הָאֲתָן בְּכוֹרֵי פִשְׁעֵי
 יא פְרִי בִטְנֵי תַטְאֵת נַפְשֵׁי: הִגִּיד לָךְ אָדָם מִה־טוֹב וּמִה־רָע הָאָמַר
 יב דוֹרֵשׁ מִמֶּךָ כִּי אִם־עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת חֶסֶד וְהִצַּנַּע לְכַת
 יג עַם־אֱלֹהֶיךָ:

א. קרא את שני הקטעים שלפניך.

מהי הדרישה המשותפת של שני הנביאים? בסס את דבריך על דוגמה מכל קטע

(סה"כ – שתי דוגמאות). (4 נקודות)

ב. קרא מיכה, ו', 1-8.

(1) בקטע זה נזכר הריב של הי עם ישראל. הסבר את הסיבה לריב הזה.

בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

(2) מהו תפקיד ההרים ומוסדי הארץ בריב זה? (4 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
 אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך